

ELS RUMORS I L'ELECCIÓ ESCOLAR

Informe final

Ariadna Marías Molina
Tutor: Xavier Rambla

Facultat de Ciències Polítiques i
Sociologia (UAB)
22 de maig de 2015

Índex

1. Introducció.....	2
2. Marc teòric	3
2.1. Sobre l'elecció escolar	3
2.2. Sobre els rumors.....	4
3. Hipòtesis	6
4. Treball de camp	7
4.1. Context	7
4.2. Metodologia	7
5. Resultats d'anàlisi	8
6. Conclusions.....	10
7. Bibliografia	12
 ANNEXES.....	 13
Annex 1: Guió d'entrevista	14
Annex 2: Notes de camp.....	16

1. Introducció

La tria d'escola és una qüestió que afecta a un gran nombre de famílies cada any. Cap a meitats de cada curs escolar, nombroses famílies comencen el procés de cerca i tria d'escola pels seus fills, procés que moltes famílies viuen amb gran preocupació, i algunes hi dediquen molt de temps. L'angoixa hi és també present en molts casos, davant de sistemes d'elecció escolar que moltes vegades no s'ajusten als desitjos de cada família, i on s'hi juguen molt. Aquesta situació no està deslligada de cada context municipal, i per altra banda, la forma de gestió d'aquesta elecció escolar per part de cada municipi té repercussions en l'estructura social d'aquest.

El cas de Rubí no deixa de ser un reflex d'aquesta situació. Un municipi en què el sistema d'elecció escolar divideix el mapa municipal en dues grans zones escolars. Un sistema d'elecció que per a algunes persones limita la llibertat de tria, i per a altres, ofereix possibilitats àmplies d'elecció.

Més enllà de les possibilitats que ofereix el sistema d'elecció escolar, aquest estudi el que pretén és centrar-se en els factors d'elecció o d'evitació d'escoles per part de famílies de diferents perfils socials, i en veure quin paper hi juga la transmissió de rumors en aquesta elecció.

La finalitat, doncs, d'aquesta recerca és **analitzar com afecten els rumors en l'elecció de centre escolar en un context caracteritzat per una gran diversitat cultural**, com és el cas de Rubí. Fent especial incís en aquells rumors relacionats amb la concentració o diversitat de perfils socials i culturals, i fent especial atenció a les diferències entre el perfil social de les famílies entrevistades.

2. Marc teòric

2.1. Sobre l'elecció escolar

Diversos són els estudis que parlen de l'elecció d'escolar i de les conseqüències que comporta el sistema de tria de cada territori. Interessa destacar especialment l'estudi d'Alegre, Benito, Chela & González (2010), en què els autors destaquen com a condicionants de la tria d'escola els desiguals capitals educatius dels pares i mares, que afecta al tipus i nivell de coneixement del camp, de les regles del joc, i, en conseqüència, a les estratègies que adopten dins el sistema d'elecció escolar. Concretament, destaquen que “són les famílies de classe mitjana les que acaben extraient major profit dels marges oberts a la llibertat d'elecció” (Alegre et al., 2010: 246), i continuen, posant de relleu diversos estudis internacionals que mostren la correlació entre les polítiques de llibertat de tria i les dinàmiques de segregació escolar, i és per això que proposen la major regulació dels sistemes d'elecció escolar.

Resulta rellevant conèixer quins són els principals factors de tria que es destaquen en aquest estudi (Alegre *et al.*, 2010), en el qual estableixen una distinció entre els factors de tria en positiu, i els factors de tria en negatiu, els de descart. Un dels principals factors és la composició social de les escoles, és a dir, el perfil social de les famílies que escolaritzen els seus fills/es, que generalment, s'utilitza a l'hora de descartar centres. Expliquen com la segregació escolar és un dels factors de descart més incidents entre les famílies més benestants: “una xarxa escolar socialment segregada empeny les famílies més afavorides a “fugir” d'aquells centres amb una composició més desafavorida, pressió que no és viscuda amb la mateixa intensitat entre les famílies socialment més vulnerables” (Alegre et al., 2010: 249).

El projecte educatiu i la “qualitat” de l'ensenyament són aspectes que també destaquen aquests autors com a factors de tria, especialment entre les famílies amb un nivell educatiu alt, que tot i que sense fonaments empírics massa contrastats, disposen de més recursos culturals per a destriar entre les característiques de l'escola, els models educatius i el valor o implicacions d'aquests en l'educació dels fills/es. Són aspectes que per la difícil objectivació “sovint s'entrecreuen alhora que s'associen a altres realitats escolars (per exemple, al perfil social dels centres)” (Alegre et al., 2010: 252). Aspecte que també succeeix a l'hora de valorar la “qualitat” del professorat, factor que acaba sent més considerat en el descart de centres, que en la tria en positiu.

La proximitat seria el principal factor que orienta la tria escolar (Alegre et al., 2010), com a primer filtre d'escoles possibles. No tan sols per la facilitat, sinó per a garantir l'accés com a conseqüència del sistema de baremació de les sol·licituds. És un factor transversal en tots els perfils socials, el que canvia és la diversitat de concepte i valors que se li atorga a aquest factor des de cada perfil. És important ressaltar que són les famílies amb un nivell educatiu més alt les que més critiquen les limitacions a l'hora de triar escola.

Alegre et al. (2010) no només tenen en compte els factors que influeixen en la tria d'escola, sinó que també distingeixen dos maneres d'accedir al coneixement: les *vies calentes*, aquelles

“informacions basades en el contrast de dades i opinions proporcionades en contextos informals d’interacció personal”; i les *vies fredes*, “aquelles que es gestionen institucionalment i que cerquen transmetre un coneixement “objectiu” sobre el camp de l’elecció” (Alegre et al., 2010: 259, 260). Posarem especial atenció a les vies calentes, doncs és a través de l’ús de xarxes socials informals, que les famílies poden arribar a conèixer a través dels rumors el sistema d’elecció escolar. Cal dir que la qualitat i la fiabilitat d’aquestes informacions, dependrà dels perfils socials dels informadors/es, i l’accés a aquests informadors/es dependrà de la posició en l’estructura social. Cal veure, com afecten els rumors a l’hora de prendre decisions, en cadascun dels perfils socials.

2.2. Sobre els rumors

Sunstein (2011) proposa una definició de rumor que resulta útil com a punt de partida. Segons l’autor “els rumors són declaracions sobre persones, grups o esdeveniments que es difonen d’una persona a una altra sense que se’n demostrï la veracitat, que tenen credibilitat no perquè hi hagi proves directes que les sostinguin sinó perquè hi ha molta gent que se les creu” (Sunstein, 2011: 31), definició recollida a la “Guia pràctica per a l’agent antirumor. Com combatre rumors i estereotips sobre la diversitat cultural a Barcelona” (Astudillo & Velásquez, 2011).

A través dels materials publicats en el marc de l’Estratègia BCN Antirumors (Ajuntament de Barcelona), es pot entrar a conèixer amb més detall, fins a on arriben els rumors cap a la població immigrada, o aquella població etiquetada com a “immigrants”, tot i no haver nascut a l’estranger. Rumors que gairebé tothom n’ha sentit a parlar, i que cal veure si la població els té en consideració a l’hora de triar o descartar l’escola per als seus fills/es. En el “Manual per combatre rumors i estereotips sobre diversitat cultural a Barcelona” (2011) s’hi especifica un conjunt de 12 rumors, dels quals cal que ens fixem especialment en el que té més relació amb el sistema educatiu i la capacitat d’aprenentatge: “els immigrants baixen en nivell educatiu de les escoles” (Centre d’Estudis Africans, 2011: 28). Cal analitzar fins a quin punt es té en consideració aquest o d’altres rumors (relacionats amb la qualitat, amb el professorat, etc.) a l’hora de triar escola, o bé si s’utilitzen més aviat fonts d’informació més fiables i contrastades.

Per poder analitzar amb més detall si les informacions utilitzades per a triar escola provenen en forma de rumors o no, convé conèixer el treball d’Allport i Postman (1982), pioners en l’estudi de la rumorologia com a fenomen social. Els autors destaquen dos aspectes claus a l’hora d’establir si una informació està construïda en forma de rumor o no, aspectes que relacionen en forma de fórmula matemàtica multiplicant, per una banda, la *importància* que té per a l’individu que el transmet i pel que l’escolta, i per l’altra, l’*ambigüitat* que revesteix al rumor. Tot i així, com expliquen, en el rumors sempre hi ha un petit granet de realitat, que recarregat d’adornaments, fa difícil separar el que hi ha de realitat de la resta. Cal dir que si una de les condicions desapareix (ambigüitat o importància), no existiria rumor.

Finalment, Allport i Postman (1982) remarquen la càrrega emocional que hi ha al darrere dels rumors, que al cap i a la fi actuen com a mecanisme inconscient per a alleugerir la tensió emocional. S'utilitzen per a protegir i justificar l'existència d'aquests estats d'ànim (ansietat, por, esperança, desig, odi, etc.), i juguen un paper important en "l'esforç intel·lectual adreçat a tornar intel·ligible l'ambient en què vivim" (Allport i Postman, 1982: 19)

3. Hipòtesis

Destacant del marc teòric la importància que té la composició social de les escoles a l'hora de triar-les, i el paper que hi tenen els rumors en contextos de diversitat cultural i amb un volum destacable de ciutadans d'origen immigrat, podem definir la següent hipòtesi principal:

En un context de diversitat cultural, els rumors tenen un pes rellevant a l'hora de triar o evitar escoles, per part de les famílies autòctones.

Tal com hem vist, existeixen diferències en els factors de tria d'escola, en funció del perfil social de les famílies, per tant, de la hipòtesi principal es deriva una hipòtesi secundària que estableix diferències entre perfils en relació al pes dels rumors en la seva tria d'escola.

Es dona més o menys credibilitat als rumors en funció del nivell de seguretat o d'inseguretat que senten les famílies en una situació determinada. Per tant, aquelles famílies que perceben més inseguretat en la seva posició social, li donaran més credibilitat als rumors. En aquest cas, les famílies més benestants donarien menys credibilitat al rumors, per la seva seguretat de posició en l'estructura social. En canvi, les famílies més modestes, donaran més credibilitat i escamparan més els rumors, per la inseguretat que senten en la seva posició social, tot i que no s'acabin arriscant a actuar en conseqüència.

4. Treball de camp

4.1. Context

L'estudi s'ha realitzat a la població de Rubí, un municipi de 74.353 habitants¹, dels quals un 15,3% és població nascuda a l'estranger i un 11,2% del total de població mantenen la nacionalitat estrangera, la majoria marroquins, i en menor mesura però amb un volum important, equatorians i xinesos, i la resta dividida en una gran diversitat de nacionalitats. Un municipi caracteritzat per una gran diversitat cultural distribuïda de forma desigual al llarg del territori. Concretament, l'estudi s'ha centrat en dues escoles de zones escolars diferents, amb diferents característiques de població: l'escola A, amb una composició social i cultural més diversa, un percentatge més alt de població immigrada, i un nivell econòmic més baix; l'escola B, amb un percentatge d'immigració més reduït, una composició social i cultural més homogènia, i un nivell econòmic més alt.

4.2. Metodologia

La metodologia de la recerca és qualitativa, mitjançant entrevistes semiestructurades² realitzades a famílies que tenen escolaritzats els seus infants en dues escoles de Rubí, en els primers cursos de l'escolarització (P3 i P4), ja que són aquelles famílies que tenen més recent el procés de tria del centre. L'accés a les famílies s'ha realitzat a través del primer contacte amb una persona de referència de cada centre (en l'escola A la directora del centre; en l'escola B una mare de P3). Aquestes persones de referència han seleccionat a 3 famílies del seu centre procurant mantenir cert grau de diversitat, fent que la mostra total sigui de 6 entrevistades.

Les famílies entrevistades són nascudes a l'Estat Espanyol, i han estat seleccionades aleatòriament, amb l'únic criteri de formar part d'alguna de les dues escoles. Cal remarcar, que tot i que no estava previst a l'hora de plantejar la recerca, a l'hora de demanar a les persones de referència de cadascuna de les escoles el contacte amb tres de les famílies de l'escola per a entrevistar-les sobre els motius de tria escolar, totes les persones entrevistades han resultat ser dones, aspecte en el qual no entrarem en més detall en l'anàlisi posterior, però que seria interessant de tenir en compte de cara a futures recerques en clau de gènere sobre l'elecció escolar.

¹ Segons dades del Programa Hermes, extretes de: Web INE, Padró continu

² Veure guió de l'entrevista a l'annex 1

5. Resultats d'anàlisi

Sembla que es poden identificar dos perfils que responen a la pregunta inicial “Com afecten els rumors en l'elecció de centre escolar en un context caracteritzat per una gran diversitat cultural”. Les tres entrevistades de l'escola R coincideixen amb al perfil 1 i les tres entrevistades de l'escola A coincideixen amb el perfil 2.

Les entrevistades del perfil 1 són famílies benestants, de classe mitjana, amb un capital social alt, de mentalitat més o menys progressistes, amb sensibilitat social. Els preocupa especialment el projecte educatiu en el qual es basarà l'educació primària dels seus fills/es, busquen un projecte alternatiu que se surti del sistema educatiu tradicional basat en els resultats educatius, i que se centri més en el desenvolupament de la persona en els diferents nivells (competències, vivències,...). No tenen prejudicis cap a la diversitat cultural sinó cap a la concentració. Al contrari, consideren positiva la diversitat, sempre i quant sigui més o menys representativa de la composició social del territori en el que es troba l'escola, i sempre que es faci un bon treball per la convivència intercultural des de l'escola. De tota manera, abans de triar una escola on hi hagi acumulació de persones d'altres realitats culturals, més que no pas la seva, o bé que hi hagi diversitat, però que aquesta no estigui ben treballada per part de l'escola, prefereixen anar a una escola que funcioni bé i que segueixi una bona metodologia educativa (des del seu punt de vista). Fins i tot, prefereixen haver-se de desplaçar a un altre barri per a accedir a aquest model d'escola, i en tenen facilitat econòmica i bona gestió del temps per a fer-ho. Dediquen molt esforç a la selecció de l'escola desitjada, i disposen de recursos per a fer-ho. En general sembla que els rumors els afecten poc, ja que la majoria d'informació està molt contrastada, tot i així, per la gran importància que li donen a la tria, en alguns moments es deixen emportar per certs prejudicis o rumors a l'hora d'evitar un gran volum d'immigració. Viuen el procés de tria com l'elaboració d'una estratègia en la que te la jugues, i que al cap i a la fi acaba sent un sorteig. Un sistema de tria en el qual tens limitacions per triar.

Les entrevistades del perfil 2 són famílies humils, modestes, amb un capital social mitjà-baix, de classe treballadora. Els preocupa els resultats educatius dels seus fills tot i que els manquen alguns elements per a valorar-ho. Conviuen amb la diversitat tant al barri com a l'escola, des del respecte i l'acceptació, tot i així, no s'hi relacionen massa. Aquesta combinació d'elements esmentats, fa que es plantegin alguns rumors que corren sobre la població immigrada, el fet que facin baixar el nivell educatiu de les aules, especialment pel desconeixement de l'idioma, afirmen. Malgrat tot, desconeixen si veritablement és així, però la simple preocupació que els genera haver sentit comentaris al respecte els fa replantejar-se decisions i actuacions rellevants al voltant de l'escolarització dels seus fills/es. En general, l'elecció escolar ha estat motivada per la comoditat i les possibilitats organitzatives de les famílies, que sigui propera a casa o que algú proper a l'escola pogués recollir als fills/es a l'escola. Les qüestions relacionades amb la part interna de l'escola (com s'ensenya, com són els professors, etc.) ha estat poc explorada i ha estat coberta a partir de rumors i impressions comentades per altres persones properes a la família (amics, veïns, companys de feina). Pel que fa als rumors cap a la diversitat o la concentració cultural, sembla que en alguns casos els han utilitzat en el procés de tria per a evitar alguna

escola, en d'altres no, però els afecta especialment i bastant durant l'escolarització dels seus fills/es, cosa que genera segregació dins l'escola entre les famílies autòctones i les considerades (per part de les autòctones) com a "immigrants". A més aquests rumors, tot i el desconeixement, els fa plantejar-se el canvi d'escola, tot i que no saben si fer-ho. Viuen el procés de tria com un tràmit, important, però al cap i a al fi un tràmit. No tenen tanta impressió de falta de llibertat per triar escola, segurament perquè no arriben tant a l'hora de posar opcions, i ja els sembla bé aquelles opcions d'escola en les quals tenen els punts per a accedir-hi, o perquè les escoles que trien no són les que estan més sol·licitades.

Aquesta classificació de perfils dibuixa dues realitats escolars ben diferenciades, imatges orientades en base a les idees expressades per part de les entrevistades.

L'escola R, una escola pública relativament nova de Rubí que té un projecte educatiu basat en el treball per projectes, i en l'aprenentatge a través de les vivències. La composició social del centre és força homogènia, de famílies benestants, amb un nivell educatiu alt, catalanes o espanyoles, o sinó estrangeres provinents de països occidentals. Un dels aspectes que sembla que contribueix a aquesta composició social és el barri on es troba (nova urbanització, amb poder adquisitiu de la gent, mitjà-alt) i el fet que no hi ha accés proper amb transport públic, i per tant, les famílies que no poden permetre's agafar el cotxe cada dia no hi van. De fet, de les 3 famílies entrevistades, 2 no viuen al barri i porten els fills/es a l'escola en cotxe.

L'escola A, una escola pública més antiga, està situada en un barri caracteritzat per la diversitat cultural i per un nivell econòmic i educatiu mitjà-baix. Aquesta diversitat es reproduïx en l'escola que en els últims anys ha viscut un augment de famílies "immigrants" (caldrí veure si quan es refereixen a "immigrants" ho són de veritat, o són segones generacions, o simplement d'altres cultures no occidentals), o si més no, així és com les qualifiquen la resta de persones que hi conviuen. Les famílies de l'escola són generalment del mateix barri i es desplacen a peu per a arribar-hi, a causa de la dificultat per gestionar el temps o per la comoditat que els genera tenir l'escola a prop de casa. Una escola més heterogènia que es caracteritza per la segregació interna, especialment motivada per la diversitat lingüística. Probablement, una segregació que les persones del perfil 1 eviten.

6. Conclusions

Retornant a la pregunta inicial i a les hipòtesis, podem veure que efectivament, el rumors existeixen en l'àmbit de l'elecció escolar. Tothom n'ha escoltat algun. La diferència és la importància i credibilitat que se li dona, i fins a quin punt s'hi recolzen per a actuar en conseqüència. Aquestes diferències es veuen clarament identificades amb cadascun dels perfils analitzats anteriorment.

Hem observat que les famílies més modestes (perfil 2) es preocupen per si el poc coneixement de la llengua per part de nens i nenes de l'escola pot retardar el procés formatiu del seu fill/a, veiem que el rumor reafirma les seves preocupacions, per tant, li donen credibilitat, per alleugerir la tensió emocional que els suposa una qüestió de tanta importància com l'escolarització dels seus fills/es, combinada amb el fet que són famílies que tenen poques eines per a conèixer fàcilment el sistema, i que tenen poc control sobre el seu temps, qüestió molt vinculada al deteriorament de les seves condicions socioeconòmiques. És una situació que Pierre Bourdieu (1999) definiria com a "misèria de posició", com a "aquella experiència dolorosa que poden tenir del món social tots aquells que [...] ocupen una posició inferior i obscura a l'interior d'un univers prestigiós i privilegiat" (Bourdieu, 1999: 2). Malestar que en l'àmbit de l'elecció d'escola es reflecteix en la preocupació que senten les famílies modestes de que els falta alguna cosa, quan observen que les persones immigrades es concentren a les seves escoles, i que en canvi, no van als centres amb més prestigi del municipi. Per tant, aquelles famílies que experimenten la "misèria de posició" són les que, quan es comparen amb les altres, interioritzen el rumor, que els alleugereix aquesta tensió, i els ajuda a omplir el buit que senten. Tot i així, no s'arrisquen a actuar en funció del rumor per a canviar la situació. Conviuen amb aquests rumors, en el dubte i en la inseguretat de si mantenir-se a l'escola o fer un canvi, un canvi que segurament els produeix inseguretat i per això es mantenen en aquesta posició, mantenint paral·lelament la transmissió de rumors.

I en canvi, les famílies més benestants, poden donar-hi voltes i voltes, i tot i les preocupacions que els suposa el tema, i les limitacions que hi troben en la llibertat de triar escolar que els ofereix el sistema, se senten més segurs a l'hora de triar, ja que tenen més recursos per a conèixer les escoles i el sistema de tria escolar. Per això no li donen tanta credibilitat als rumors. Malgrat tot, en alguns casos sí que actuen en conseqüència dels rumors per a evitar certes escoles, perquè la seva seguretat de posició i de coneixement del sistema els fa tenir confiança a l'hora d'actuar.

En definitiva, veiem que els rumors es converteixen en el detonant d'un malestar provocat per la mateixa desigualtat entre les famílies que ocupen diferents posicions socials.

Per altra banda, la recerca reflecteix la segregació urbana que es dona a Rubí, un municipi on les famílies de classe treballadora acostumen a mantenir-se a les escoles del seu barri, però les de classe mitja, tot i no ser el factor principal d'elecció, tendeixen a evitar les escoles amb alta concentració de persones immigrades trobant el seu lloc en escoles de cert barri, en què saben que les famílies immigrades hi tindran dificultat d'accés, per la necessitat d'utilitzar el transport

privat per a accedir-hi. Algunes entrevistades de l'escola R han posat de manifest que al conèixer que l'escola està allunyada del centre, en un barri benestant, i lluny de transport públic, s'asseguren de que no hi hagi concentració de certs perfils, perquè no hi tindran possibilitat d'accés.

El fet que les escoles siguin un reflex del barri on es troben, i que hi hagi aquesta tendència a evitar alguns centres on hi ha concentració de persones immigrades, pot comportar que aquesta segregació tendeixi a augmentar en l'espai urbà. I aquest fet és especialment delicat en un municipi dispers com és el de Rubí, on les distàncies entre barris són grans. No tenim dades suficients per a assegurar-ho, però sembla ser que la creació de noves urbanitzacions contribueix a augmentar les diferències entre els barris, mecanisme que s'intueix quan les famílies parlen de la proximitat i llunyania com a un dels factors més tinguts en compte a l'hora de triar escola en el municipi de Rubí.

7. Bibliografia

- Alegre, M. A., Benito, R., Chela, X., González, S. (2010). *Les famílies davant l'elecció escolar. Dilemes i desigualtats en la tria de centre a la ciutat de Barcelona*. Col·lecció Polítiques. Num. 72. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.
- Allport, G. W., Postman, L. (1982). *Psicología del rumor*. Buenos Aires: Editorial Psique.
- Astudillo, C., Velásquez, C. (coords). (2011). *Guia pràctica per a l'agent antirumor. Com combatre rumors i estereotips sobre la diversitat cultural a Barcelona*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.
- Bourdieu, P. (1999). El espacio para los puntos de vista. A: *Proposiciones*. Vol. 9. Santiago de Chile: Ediciones SUR
- Centre d'Estudis Africans (2011). *Manual per combatre rumors i estereotips sobre diversitat cultural a Barcelona*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, Programa d'Immigració i Diàleg Intercultural.
- Sunstein, C. R. (2010). *Rumorología*. Barcelona: Debate.

ANNEXES

Annex 1: Guió d'entrevista

Annex 2: Notes de camp

Annex 1: Guió d'entrevista

DADES:

Curs del fill/a:

Escola del fill/a:

Edat del pare/mare:

Nivell educatiu del pare/mare:

Barri on viu:

PRESENTACIÓ:

Entrevistadora: Abans de començar voldria demanar-te el consentiment per a gravar l'entrevista per tal de facilitar la feina posteriorment. Recorda que ets lliure d'explicar o deixar d'explicar allò que desitgis, i que la totalitat de la informació de la conversa que tindrem serà tractada únicament amb finalitats acadèmiques. Començaré fent-te algunes preguntes que tu pots anar contestant de forma lliure i oberta. No dubtis en interrompre'm en qualsevol moment per a explicar-me qualsevol cosa que se t'acudeixi sobre el tema.

[Es firma el consentiment informat]

BLOC 1: VALORACIÓ PRÈVIA DE LA TRIA ESCOLAR

Entrevistadora: El motiu pel qual m'interessa conversar amb tu és perquè recentment has escolaritzat el teu fill/a i m'agradaria conèixer quines motivacions i inquietuds has tingut a l'hora de triar l'escola pel seu fill/a.

- **És el primer fill/a que escolaritzes?** En quin curs està aquest any?
- **Estàs satisfet/a amb l'escola on es troba el teu fill/a escolaritzat/da?**
 - Va ser la seva primera opció?
 - Consideres que vas tenir un marge de llibertat ampli a l'hora de triar l'escola del teu fill/a?
 - Després de tenir un temps escolaritzat/da el teu fill/a, has valorat en algun moment canviar de centre? Perquè?
- **Podries explicar-me quina importància té per a tu triar l'escola del teu fill/a?**

BLOC 2: ASPECTES DE TRIA EN POSITIU

- **Quins van ser els principals motius pels quals et vas decidir a triar l'escola?** Quins elements vas considerar prioritaris a l'hora de triar l'escola?
- **Vas tenir en compte...:**
 - **La proximitat al centre?**
 - **Com és l'escola?** El projecte educatiu? (currículum escolar, forma d'ensenyar)
 - **Els equipaments i instal·lacions?**
 - **El fet que sigui una escola pública?**

Per a cada motiu que s'indiqui (tant en la primera com en la segona pregunta):

- Quin grau d'importància té per a tu aquest aspecte? Perquè?
- Com vas arribar a conèixer aquesta informació?

BLOC 3: ASPECTES DE TRIA EN NEGATIU

- **Quins van ser els principals motius de descart d'altres escoles?** En quin tipus de centre no estaries disposat/da a escolaritzar el teu fill/a? Perquè?
- **Vas tenir en compte...:**
 - **La baixa qualitat del professorat?**
 - **El perfil de l'alumnat de l'escola?** Resultats acadèmics dels alumnes?
 - **Projecte educatiu, llunyania del centre...?**

Per a cada motiu que s'indiqui (tant en la primera com en la segona pregunta):

- Quin grau d'importància té per a tu aquest aspecte? Perquè?
- Com vas arribar a conèixer aquesta informació?

BLOC 4: COMPOSICIÓ SOCIAL I DIVERSITAT SOCIOCULTURAL

- **Com descriuries les famílies de l'escola on va el teu fill/a?** Com diries que són? Te n'havies fet una idea abans de matricular-hi el teu fill/a? La teva experiència a l'escola ha modificat aquella idea inicial? O l'ha reafirmat?
- **Com són els amics dels teus fills? En algun moment del procés de tria vas tenir en compte el perfil (característiques) dels infants que hi estan escolaritzats?** I del barri on es troba l'escola? Perquè els vas considerar importants o no? Com vas accedir a aquesta informació?
 - **Consideres que la diversitat cultural és una característica rellevant de l'escola? Quins aspectes positius i/o negatius consideres que té l'àmplia diversitat cultural que hi ha a l'escola?** Vas valorar aquest aspecte a l'hora de triar escola? Finalment, et va acabar influint aquest aspecte a l'hora de decantar-te per una escola o una altra? Perquè ho vas considerar important o no? Com vas accedir a aquesta informació?
 - **Consideres que hi ha escoles on la concentració de persones d'un mateix perfil social (origen, nivell econòmic, nivell d'estudis) és excessiva?** Per quin motiu? És el cas d'aquesta escola? Com et va afectar de cara a la tria escolar?
 - **Hi ha moltes famílies d'origen estranger a l'escola on va el teu fill?** Ho vas tenir en compte (com a aspecte positiu o negatiu) a l'hora d'escolaritzar el teu fill/a? Perquè ho vas considerar important o no? Com vas accedir a aquesta informació?
 - **Consideres important el nivell educatiu de l'escola? Sovint se sent a dir que "els immigrants baixen en nivell educatiu de les escoles". Hi estàs d'acord?** Consideres que és un aspecte que ho vas tenir en compte en algun moment de la tria? Perquè? Com vas accedir a aquesta informació? Ha canviat aquesta percepció al llarg de l'experiència a l'escola?

Annex 2: Notes de camp

Entrevistada R1:

Perfil:

Dona de 38 anys.

Té la seva filla escolaritzada a l'escola R, a P3.

Viu al Barri de Sant Jordi.

És diplomada en educació especial i a punt de ser llicenciada en psicopedagogia.

Es dedica a la direcció del servei de residus de Rubí.

Notes:

Molta claredat en les explicacions.

Demostra i posa de manifest la gran importància que té per a ella la tria d'escola per la seva filla. Però pel que fa a l'accés a la informació no hi ha cap mostra d'ambigüitat.

Té un gran coneixement del camp degut a la seva feina, cosa que li ha permès conèixer les situacions de totes les escoles de Rubí de primera mà, a l'haver entrat en les seves aules a fer classes, parlar amb mestres, alumnes, equip directiu,... i té una argumentació molt coherent.

Ha utilitzat la seva mirada professional i l'ha aprofitat per a l'àmbit personal.

En cap cas s'ha posat de manifest cap rumor, és més, n'ha desmentit alguns, tot i que ha afirmat el seu coneixement de la rumorologia que hi ha al voltant de la tria escolar per part d'altres famílies. Especialment per part d'aquelles famílies que tenen poc en compte el projecte educatiu i molt en compte els resultats escolars (exemple els resultats de PISA).

Ella en canvi, té molt en compte la proximitat i la manera d'educar de l'escola.

Entrevistada R2:

Perfil:

Dona de 34 anys.

Té el seu fill escolaritzat a l'escola R, a P3.

Viu a Rubí centre.

És llicenciada en sociologia.

És tècnica de gestió cultural i també té un màster en gestió pública.

Notes:

Explica la gran dedicació que va posar en buscar l'escola pel seu fill, qualificant-ho ella mateixa i mirant-s'ho amb perspectiva, com a una mica exagerat. Aquest fet i la seva explicació posa de manifest la gran importància que va tenir per a ella triar una bona escola pel seu fill.

La informació sobre les escoles la va obtenir de diferents fonts, de les reunions de portes obertes, d'entrevistes amb els centres, del que li havien pogut explicar persones que hi treballen, o fins i tot (com a sociòloga de formació), cercant algunes dades estadístiques. Ella mateixa ridiculitza tot aquest seguit d'accions que va dur a terme mentre ho explica, i fins i tot fa servir la frase "segurament em va agafar un atac de pijisme".

En conjunt sembla que la presa de decisions s'ha basat en informació contrastada, i que no es va quedar en allò que li havien dit.

Pel que fa als motius de tria, posa per davant el projecte educatiu, i que el centre tingui unes instal·lacions que permetin desenvolupar-lo (espais oberts, aules-taller,...). I es reafirma en el fet que van triar agafar el cotxe per anar a l'escola i que els agradés el projecte, que no pas anar caminant i que no li convencés el projecte.

Quan se li interroga sobre la concentració de persones d'un mateix perfil, reconeix que potser li va influir una mica a l'hora d'evitar escoles en què més de la meitat dels alumnes fossin d'un mateix perfil cultural (ja fos marroquins o llatinoamericans), per la preocupació que el seu fill es pogués sentir estranger en aquest context. Tot i així, nega rotundament el rumor sobre que "les persones immigrades baixen el nivell educatiu de les escoles" i afirma que el que cal és un bon treball escolar de la diversitat i viure-la de forma proporcional al poble en el que es troba l'escola. Rebutja també que hi hagi concentració del seu propi perfil social. Considera que a la seva escola potser li manca aquesta diversitat, que seria interessant des del seu punt de vista.

Entrevistada A1:

Perfil:

Dona de 34 anys.

Té la seva filla escolaritzada a l'escola A, a P3.

Viu al barri Ca N'Oriol.

És esteticista.

Notes:

El principal motiu per triar centre ha estat la proximitat. I li ha tocat l'escola que havia triat. No s'ha informat sobre altres escoles perquè d'aquesta ja li havien parlat bé.

Tot i que està satisfeta amb l'escola, manifesta que en algun moment s'ha plantejat de canviar a la seva filla (ja té un fill escolaritzat a l'escola), perquè tal com diu, el percentatge d'immigració a l'aula ha augmentat. No s'acaba de treure l'aigua clara sobre si els infants "immigrants" de l'escola són d'origen estranger o si bé són nascuts aquí, però amb pares/mares d'origen estranger, d'altres cultures, etc.

Posa de manifest la seva preocupació en el fet que hi hagi tal volum "d'immigrants" exclusivament, i així ho manifesta, pel tema de l'idioma i en com pot afectar al nivell educatiu.

Però no pel volum en si, sinó pel fet que l'escola sigui capaç de gestionar aquesta diversitat. Per a ella, si aquesta barrera de l'idioma no existís, no hi hauria cap mena de problema amb els resultats educatius. A més, expressa que no té cap problema amb la diversitat cultural, al contrari, la considera positiva, i al cap i a la fi, considera que hem de conviure amb aquesta diversitat ja que forma part de la realitat.

Parla en termes de "que s'integrin" però des d'una posició de respecte, segurament per desconeixement d'altres termes o discursos sobre la integració.

Tot i que el factor del volum d'immigració li preocupa (pel tema de l'idioma), no sembla que sigui el que més li preocupi (entre d'altres aspectes, afirma amb naturalitat que el millor amic del seu fill és musulmà).

Sembla que els rumors hi són una presents en el seu discurs en aspectes com:

- Parla d'immigrants però no coneix l'origen de les famílies, quan temps porten al país, sinó que es basa en la percepció d'algun dia que ha anat a la classe, o d'algun comentari que li ha alguna vegada el seu fill.
- Parla de les dificultats d'idioma però en desconeix els resultats. I parla de que la dificultat amb l'idioma baixa el nivell educatiu de la classe.
- Quan es refereix a que tenia bones referències de l'escola, es basa en que li havia dit la seva veïna.

Sembla que la seva tria s'ha basat en alguns rumors relacionats amb l'escola, tot i que no en alguns dels rumors que manifesta cap a la concentració "d'immigrants". Existeix el rumor en el discurs però no afecta a la tria.

Entrevistada A2:

Perfil:

Dona de 35 anys.

Té el seu fill escolaritzat a l'escola A, a P3.

Viu al barri de Ca N'Oriol.

És auxiliar d'infermeria.

Notes:

En la majoria de moments de la seva argumentació es refereix a allò que li han dit o allò que es diu, per a explicar com va conèixer l'escola, així com per a explicar les seves preocupacions al voltant de diferents rumors:

- Diuen que l'escola té un baix nivell, és fluixa.
- Diuen que la concentració de persones "immigrants" (que diu que ha anat augmentant en els últims anys) fa retardar la classe.

Aquests rumors no han influït en el procés de tria de l'escola, ja que el principal motiu per triar ha estat la proximitat. A part de la proximitat, que és el factor principal, casi no ha tingut en compte altres factors, ja que com diu no és de Rubí i no coneix les altres escoles. A més, li van parlar bé de l'escola que va triar, cosa que va portar a reafirmar la seva elecció de l'escola propera.

Els rumors esmentats, no han influït en el procés de tria però sí que li preocupen i li han portat a plantejar-se un canvi d'escola dels seus fills, tot i que diu que no ho farà de moment, ja que afirma no estar segura de que el nivell sigui baix. Segons diu, el seu fill té bons resultats i confia en les mestres. El "problema" seria més aviat que tanta concentració d'immigrants fes que les mestres s'haguessin de dedicar més temps a ells.

Malgrat tot, sembla que es tracta d'uns rumors que li han arribat, però que no els afirma amb rotunditat, i que de moment, no l'han portat a prendre decisions i accions en relació a l'escolarització dels fills.

Entrevistada A3:

Perfil:

Dona d'edat desconeguda.

Té la seva filla escolaritzada a l'escola A, a P3.

Professió i estudis desconeguts.

Notes:

No havia posat l'escola en primera opció però està satisfeta.

Motius de tria: per la comoditat dels pares per recollir fills/es, per les instal·lacions, i pel record de quan hi havia vingut de petita.

Manifesta la dificultat d'accés a la informació de les escoles, per causa dels horaris en els que es posa les reunions.

Volia evitar l'escola que li ha tocat per a evitar la immigració. Ho coneixia veient la gent que es mou pels voltants. I li preocupa el fet d'haver-se de barrejar amb persones d'altres cultures (ex: en cas d'haver d'anar als aniversaris), diu que se sentiria incòmoda. Explica la divisió de dos grups de famílies, les d'aquí i les estrangeres, entre les quals no hi ha relació.

Afirma rotundament que el fet que hi hagi persones estrangeres a l'escola retarda l'aprenentatge de la resta de nens/es per l'idioma, que no se'ls ensenya a casa seva. Tot i així, quan se li interroga nega que tingui evidències en relació a la seva filla escolaritzada, que això sigui així.

Es basa en dos rumors:

- Ha escoltat que el nivell de l'escola és baix.

- Considera que els immigrants retarden l'aprenentatge de la resta de nens/es.

S'ha plantejat canviar la filla d'escola degut a aquests rumors (encara que no té evidències de que així siguin), tot i que de moment no ho farà. Fins i tot es plantejaria les concertades, tot i les dificultats econòmiques, pel que diuen de que la qualitat és millor.

Entrevistada R3:

Perfil:

Dona de 33 anys.

Té la seva filla escolaritzada a l'escola R, a P4.

Viu al centre, a la vora de l'estació.

Treballa en un farmàcia com a auxiliar.

Va estudiar disseny gràfic.

Notes:

Li sembla un sistema de tria limitador, acaba sent un sorteig. I li molesta perquè li dona molta importància a poder triar l'escola per la seva filla.

No van anar a moltes portes obertes, van anar a informar-se d'aquelles escoles que ja sabien que els podia interessar i basant-se en les impressions de la gent.

La seva principal motivació ha estat la manera d'educar de l'escola triada, el fet que es treballi la creativitat i el mètode, i l'espai (entorn, instal·lacions). No ha tingut en compte la proximitat, ja que li queda lluny de casa i s'hi desplaça amb cotxe cada dia, però considera molt més rellevant que l'escola sigui bona.

La concertada no la van evitar pel fet de ser-ho, sinó perquè a Rubí totes són religioses. Però si els hagués tocat una escola que no els agradés haguessin provat a la concertada.

Van evitar escoles on la majoria fossin immigrants d'una mateixa cultura, perquè la seva filla no "fos la immigrant" (la minoria). Per a ella hauria de ser tot més variat, que no hi hagués guetos (ni de catalans). Ni li agradaria que la seva filla es veiés involucrada en certes conductes que no li agraden. Li dona molta importància a que la seva filla parli bé el català. Tot i així troba una mica a faltar la diversitat a l'escola R.

Veient com són els barris es van fer una idea de com són les escoles, per tant va ser el sistema que van utilitzar per a evitar els guetos.

Nega el rumor sobre que la immigració baixi el nivell educatiu de les escoles.